

Kako kontrolisati ponašanje učesnika ?

Autoriteti

Galamdžije

Egoisti

Uvek je bar jedan
takav na utakmici!

Zadatak sudije

- **Uspostaviti ravnotežu** između svih učesnika tako da gledaoci vide **SPEKTAKULARNU IGRU**.
- Gledaoci ne dolaze na utakmice da bi gledali rasprave sa sudijama i nesportsko ponašanje učesnika, već da uživaju u odbojkaškoj igri.

Primena sankcija

- Primena sankcija za nesportsko ponašanje je fleksibilna – **tako je i koristite.**
- Vi ste u poziciji da kontrolišete ponašanje učesnika – **preuzmite kontrolu!**

Početna tačka

- Kada god želite!
- Ne morate da odreagujete na prvu grešku.....

Pre nego što počnemo...

Vaše oružje:

- Zvižduk
- Žuti/Crveni karton
- Pravila ponašanja
- Skala za sankcionisanje
- Vaš “body language”

Zvižduk

- Neke sudije ne znaju kako da koriste zvižduk ili kada treba da ga upotrebe.
- Koristite ga da privučete pažnju, da postavite granicu nedozvoljenom ponašanju, da smirite igrače i članove ekipa, da date instrukcije, da objavite “Challenge”,...
- Zvižduk je vaš “glas”.

Kartoni

- U Pravilima igre je objašnjeno kada bi trebalo da upotrebite kartone – ali nemojte biti isključivi: nemojte da vam razlika između neuljudnog i nasilničkog ponašanja bude kočnica. Samo ih upotrebite!
- U Instrukcijama za sudjenje je **objašnjeno kako treba upotrebiti kartone. Sledite ove instrukcije i primenite način, vreme i govorne obrasce koji su ovde navedeni.**

Kartoni -Primena

Član ekipe koji je na terenu:

Prvi sudija mora da dâ znak pištaljkom (kada je lopta van igre i u najbržem mogućem roku od trenutka kada je prekršaj načinjen) i da zahteva od kažnjenog igrača da priđe sudijskoj platformi. Kada igrač/igračica priđe sudijskoj platformi, prvi sudija pokazuje odgovarajući karton/kartone, govoreći: „Kažnjen si”, ili „Isključen/ odstranjen si”).

Kartoni - Primena

Član ekipe koji nije na terenu:

Prvi sudija mora da dâ znak pištaljkom, pozove kapitena u igri do sudijske platforme i kaže, pokazujući odgovarajući karton/kartone: „Igrač broj... (ili trener, itd.) je kažnjen, ili isključen/odstranjen”. Kapiten u igri mora da obavesti člana ekipe o sankciji koja mu je dodeljena, a on/ona mora da *ustane* i prihvati sankciju *podizanjem ruke*.

Dok je ruka člana ekipe podignuta, prvi sudija jasno pokazuje karton/kartone, tako da sankciju vide ekipe, drugi sudija, zapisničar i publika.

Skala sankcija

- Manji prekršaji pravila o ponašanju NISU predmet sankcionisanja.
- Trebalo bi da iskoristite svoj autoritet, oči, vaš body language (klimanje glavom, pokreti rukom,...) kako bi kontrolisali disciplinu na terenu, pre nego što dodelite opomenu.
- OSETITE igru. Pokretima rukom/rukama možete smiriti situaciju i posle upućivanja usmene opomene ili čak dodeljivanja žutog kartona!
- Ako vladate sobom, vlašćete i situacijom na terenu!

Nivo 1 – Usmena opomena

Budite odlučni prilikom upućivanja usmene opomene – igrači moraju da shvate da to znači...

DOSTA JE!

Nivo 2 - Opomena

- Možete preskočiti upućivanje usmene opomene i odmah primeniti Nivo 2 dodeljivanjem opomene pokazivanjem žutog kartona – to je vaša odluka.
- Ali ovaj **žuti karton** znači da je član ekipe (samim tim i ekipa) dostigao nivo za sankcionisanje.
- Sledeći manji prekršaj pravila o ponašanju člana ekipe biće sankcionisan **CRVENIM KARTONOM**, čak i ako taj član ekipe nije prethodno opomenut.

Nivo 2 - Opomena

Primer:

Prvi sudija je opomenuo igrača zbog manjeg prekršaja pravila o ponašanju primenjujući direktno Nivo 2 postupka o manjim prekršajima i pokazujući tom igraču žuti karton koji se upisao u zapisnik. Da li je ovo ispravna reakcija prvog sudije?

Ovo je ispravna reakcija sudije. Takvi manji prekršaji moraju biti kontrolisani od strane prvog sudije. S toga je obavezno pokazivanje žutog kartona.

Prvi sudija može dati i usmenu opomenu ekipi preko kapitena u igri (Nivo 1) ukoliko je manji prekršaj opšte prirode.

Takođe, u zavisnosti od ozbiljnosti manjeg prekršaja on/ona može primeniti direktno Nivo 2 pokazujući žuti karton odgovarajućem igraču ili članu ekipe preko kapitena u igri.

Sudija je ovlašćen da direktno primenjuje sankcije, u slučaju prekršaja teže prirode (Casebook, 6.1).

KATEGORIJA	SLUČAJ	PREKRŠILAC	SANKCIJA	KARTONI	POSLEDICA
MANJI PREKRŠAJI PRAVILA O PONASANJU	<u>Nivo 1</u>	Bilo koji član	Ne smatra se sankcijom	<u>Nema kartona</u>	<u>Sprečiti ekipu da dođe do nivoa koji se sankcioniše</u>
	<u>Nivo 2</u>			Žuti karton	
	<u>Ponavljanje prekršaja</u>		<u>Smatra se neuljudnim ponašanjem</u>		
NEULJUDNO PONASANJE	Prvi	Bilo koji član	Kazna	Crveni	Poen i servis za protivnika
	Drugi	Isti član	Isključenje	Crveni i žuti zajedno	Igrač će napustiti prostor za igru i ostati u kaznenom prostoru do kraja seta.
	Treći	Isti član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Igrač će napustiti takmičarski prostor do kraja utakmice.
NASILNIČKO PONASANJE	Prvi	Bilo koji član	Isključenje	Crveni i žuti zajedno	Igrač će napustiti prostor za igru i ostati u kaznenom prostoru do kraja seta.
	Drugi	Isti član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Igrač će napustiti takmičarski prostor do kraja utakmice.
AGRESIJA	Prvi	Bilo koji član	Odstranjenje	Crveni i žuti odvojeno	Igrač će napustiti takmičarski prostor do kraja utakmice.

Povratak na Nivo 1

Ako je član ekipe sankcionisan isključenjem, a do tog trenutka ekipa nije bila ni opomenuta ni kažnjavana, kakva treba da bude reakcija prvog sudije na sledeće manje prekršaje?

Povratak na Nivo 1

- Ukoliko se dogodi jasan slučaj direktnog nasilničkog ponašanja, sudija mora isključiti igrača, bez prethodne sankcije (žuti i crveni karton pokazani zajedno).
- Prvi sudija može, nakon tog isključenja, drugim članovima ekipe dodeliti opomene ili kazne – ali kada se jednom pokaže žuti karton, on se ne može više pokazati ni jednom članu ove ekipe (Casebook, 6.7).

Crveni karton

- Ukoliko je igrač svojim ponašanjem za vreme pauze između setova zaslužio crveni karton – prvi sudija će obavestiti kapitena u igri o odgovarajućoj sankciji pre početka sledećeg seta.
- Ovom prilikom, prvi sudija će koristiti govorne obrasce navedene u Instrukcijama za sudjenje.

Crveni karton

Primer:

U pauzi između setova, prvi sudija je dodelio kaznu (crveni karton) zbog neuljudnog ponašanja igraču ekipe A, koja je imala početni servis u sledećem setu. Šta se zatim događa?

Sankcije dodeljene između setova primenjuju se pre početka sledećeg seta. Prema tome, pre prvog servisa prvi sudija će signalizirati kaznu za ekipu 'A'. Ekipa 'B' dobija poen, rotira se i servira (Casebook 6.4).

Isključenje/Odstranjenje

Ukoliko je igrač svojim ponašanjem za vreme pauze između setova zaslužio isključenje ili odstranjenje – prvi sudija treba odmah da pozove kapitena u igri kako bi obavestio odgovarajućeg trenera o vrsti sankcije (kako bi sprečio duplo kažnjavanje ekipe), što će formalno biti praćeno kartonima na početku sledećeg seta.

Trener

- Odbojkaška utakmica je sportska predstava igrača, ali ne i zvaničnih lica ekipe.
- Ne dozvolite trenerima da svoje nezadovoljstvo odlukama sudija iskazuju na neprimeren način i od toga prave “predstavu”.
- Ne dozvolite trenerima da se na agresivan ili ponižavajući način obraćaju članovima sudijskog kolegijuma – zaštitite svoje kolege!
- To znači – KORISTITE KARTONE.

Trener

Primer:

Na kraju nadigravanja trener ekipe 'A' je ustao i mahnuo rukama na način koji sugeriše da je zgrožen odlukom sudije. Da li je to dozvoljeno?

Treneru treba dozvoliti da izražava određene normalne reakcije. Ukoliko je njegova reakcija ocenjena kao manji prekršaj koji je dostigao Nivo 2, trener treba da bude opomenut od strane prvog sudije pokazivanjem žutog kartona koji se dodeljuje u skladu sa postupkom sankcionisanja člana ekipe koji nije na terenu. U ponovljenom slučaju treba ga kazniti crvenim kartonom, zbog neuljudnog ponašanja.

Ukoliko se prekršaj dogodi za vreme nadigravanja, sankcija će uslediti po završetku nadigravanja kao dodatak na ishod završenog nadigravanja (Casebook, 6.3).

- Sudije treba da znaju da se njihova funkcija sastoji od procenjivanja igračkih akcija, a ne od jurenja sitnih individualnih grešaka.
- Važno je da sudije, igrači i treneri nauče razliku između sankcija za nespportsko ponašanje i sankcija za odugovlačenje igre.

Odugovlačenje igre

- Sudija mora biti upoznat sa principima, svim vrstama odugovlačenja i sankcijama za odugovlačenje.
- Nepravilna akcija ekipe, kojom se odlaže nastavak igre, je odugovlačenje. Sudije treba da spreče sva namerna i nenamerna odugovlačenja igre od strane članova ekipa.
- Sankcije za odugovlačenje su sankcije za EKIPU, upisuju se u zapisnik i važe za celu utakmicu.
- Sudija, takođe, mora da zna tačnu razliku između neosnovanog zahteva i odugovlačenja.

Neosnovani zahtev

- Neosnovano je zahtevati bilo kakav pravilan prekid igre:
  - za vreme nadigravanja, u trenutku, ili posle zvižduka za servis;
  - od strane neovlašćenog člana ekipe;
  - za drugu zamenu igrača od strane iste ekipe za vreme istog prekida, osim u slučaju povrede/bolesti igrača u igri;
  - posle iskorišćenog dozvoljenog broja tajm-auta i zamena igrača.

Neosnovani zahtev

- Pravilo 15.11.2
Prvi neosnovani zahtev ekipe na utakmici, koji ne utiče na igru niti je odugovlači, biće odbijen bez ikakvih posledica, ali mora biti upisan u zapisnik.
- Šta se dešava u situaciji kada ekipa pravi prvi neosnovani zahtev a prethodno joj je dodeljena sankcija za odugovlačenje?
Prvi neosnovani zahtev ekipe na utakmici treba tako i tretirati.
Dakle, posle sankcija za odugovlačenje igre, ekipi može biti dodeljen neosnovani zahtev, koji mora biti upisan u zapisnik.

Ponašanje učesnika neretko zavisi i od kriterijuma koji Prvi sudija ima prilikom dosuđivanja prvih, drugih i trećih odigravanja loptom.

Da bi Prvi sudija držao utakmicu pod kontrolom, potrebno je:

- Dobra priprema za utakmicu (“poznavanje” članova ekipa)
- Priprema u toku zvaničnog PROTOKOLA (zagrevanje na mreži)
- Usklađivanje kriterijuma (ne dati prednost jednoj ekipi, niti “upropastiti” igru druge ekipe!)
- **NE POSTOJI UNIVERZALNI KRITERIJUM!**

Kriterijum odigravanja loptom

- Sudije ne smeju da utiču na tok utakmice dosuđivanjem “spornih” grešaka.
- U prvom planu bi trebalo da budu igrači na terenu.
Dajte igračima priliku da igraju i uživaju u igri!
- Prilikom dosuđivanja greške, sudije moraju da budu 100% sigurne da je greška učinjena i da je svima jasno šta se dogodilo.

Kriterijum odigravanja lopte prstima

- Prilikom prvog odigravanja ekipe, uzastopni kontakti sa loptom su dozvoljeni.
- Drugo i treće odigravanje loptom moraju biti “čisti”.
- Odigravanje lopte prstima se posebno odnosi na akcije “dizanja” lopte – upućivanja lopte ka napadaču.
- Prvi sudija mora da gleda samo u deo tela koji dolazi u kontakt sa loptom; na njegovu/njenu odluku ne smeju da utiču položaj tela igrača pre i/ili nakon odigravanja loptom.

Zadržana lopta

- Lopta ne sme biti zadržana i/ili bačena.
- Zadržana lopta uključuje dve akcije igranja loptom, prvo hvatanje, a onda izbacivanje lopte, dok odigravanje lopte podrazumeva da se lopta odbije od tačke kontakta.
- Odbrane otvorenim šakama prilikom prvog odigravanja treba dozvoliti, pod uslovom da lopta nije zadržana.
- Isto se odnosi i na Libera koji stoji u prednjoj zoni: ukoliko se ne radi o “dizanju” lopte, onda to nije odigravanje lopte prstima, pa samim tim ni akcija izvršenog napada tom loptom neće biti smatrana greškom.

Zaključak

- Nesportsko ponašanje učesnika nije ono što želimo da vidimo na odbojkaškim terenima.
- Da bi to sprečili neophodno je:
  - Uzdržavati se od diskusije sa kapitenima ekipa (ne odnosi se na situacije kada kapiten traži objašnjenje sudijske odluke);
  - Primenjivati pravila koja se odnose na nedozvoljeno ponašanje učesnika i njihovo sankcionisanje;
  - Primenjivati Skalu sankcija;
  - Ne dozvoliti trenerima da na odbojkaškim utakmicama izvode “svoje predstave”.

